

Vidacutul sub aripa timpului. 1432-2002

Constantin Costea, Gheorgheni, 2002

Cercetarea monografică a satelor românești, proiect de anvergură inițiat și parțial realizat, în România interbelică, de marele sociolog Dimitrie Gusti și colegii săi din cadrul Institutului Social Român, a fost în mod fericit completată și continuată, într-un mare număr de localități, de cei mai reprezentativi intelectuali ai satelor, cunoscuții și respectații *“popa și domnu învățător”*, precum și de alți fii ai acestor sate, cu rosturi publice din cele mai diverse, în localități mai apropiate sau mai îndepărtate de meleagurile de baștină, dar cu toții animați de aceeași mare dragoste față de locurile natale.

Intrate în circuitul științific, majoritatea acestor lucrări reprezintă documente importante ale memoriei colective locale, adevărate cronici care permit o mai bună cunoaștere a istoriei locale, și pe această cale a istoriei regionale și a celei naționale. Din păcate, unele din monografiile întocmite în ultimii 50 de ani au dispărut în diverse împrejurări. În rândul acestora se află și *“monografia istorică a parohiei și a satului Vidacut”* redactată de regretatul profesor Ioan Axente Creangă (1905-1983).

Această pierdere, alături de alte lucrări similare despre unele localități precum Porumbenii Mari (județul Harghita), Micfalău, Zagon, Întorsura Buzăului, Valea Mare (din județul Covasna) ș.a., sunt cu atât mai dureroase, cu cât istoria românilor din sud-estul Transilvaniei a avut parte de *“uitări nedrepte”* sau *“abordări partizane”*, care au eludat sau minimalizat contribuția comunităților românești din această parte de țară la cultura și civilizația locală și națională.

După decembrie 1989, cercetările interdisciplinare referitoare la istoria, cultura și spiritualitatea românească din fostele scaune secuiești au fost reluate, prin apariția postumă a volumului *Români și secuii*, de Ion I. Russu, a unor lucrări și studii semnate de Viorica Crișan, Ioana Cristache-Panait, Ioan Ranca, Liviu Boar, Aurel Marc și de alți arheologi, istorici, etnografi, demografi, sociologi, profesori, preoți ș.a., majoritatea publicate în *Angustia* - anuarul Muzeului Carpaților Răsăriteni și al Centrului Eclesiastic de Documentare

“Mitropolit Nicolae Colan” din Sfântu Gheorghe. În această perioadă au apărut monografiile unor localități precum: Subcetate (autori Doina și Vasile Dobreanu), Tulgheș (Ilie Șandru), Valea Mare (Ioan Răchițan), sau sunt în curs de redactare cele ale satelor Făgețel (Ioan Bucur), Sărmaș (Petru Mândru), Bilbor (Vasile Stan), Vâlcele (Nicolae Moldovan), cât și valoroase lucrări de istorie și cultură românească din curbura interioară a Carpaților semnate de profesori, arhiviști și muzeografi din județul Harghita: Nicu Vrabie, Nicolae Bucur, Ilie Șandru, Ana Dobreanu, Valentin Istrate, Dorina Drăghici-Moraru, Dorel Marc, Zorel Suciuc, Costel Lazăr ș.a.

Din inițiativa, cu binecuvântarea și purtarea de grijă a Prea Sfințitului Părinte Ioan Selejan, Episcopul Covasnei și Harghitei, se află în curs de editare volumul de sinteze monografice *Români din Covasna și Harghita. Istorie. Biserică. Școală. Cultură*, lucrare colectivă coordonată de Ioan Lăcătușu, Vasile Lechințan și Violeta Pătrunjel, ce urmează să apară la editura “Grai Românesc” din Miercurea-Ciuc.

În acest context am aflat cu bucurie despre finalizarea proiectului profesorului Constantin Ioan Costea din Miercurea-Ciuc, de redactare a monografiei satului natal Vidacut. Am lecturat lucrarea *“dintr-o suflare”* și m-am convins încă o dată de faptul că Dumnezeu lucrează prin oameni, înfăptuind tainic adevărate *“minuni”* atunci când totul pare pierdut, sau aproape imposibil. Referindu-se la personalitatea profesorului Ioan Axente Creangă, autorul monografiei menționate, protopopul Ioan Boian spunea că acesta *“rămâne tipul profesorului apostol, un adevărat prototip de murean creștin, model pentru intelectualul român”*. La rândul nostru, putem afirma, fără să greșim, că profesorul Constantin-Ioan Costea reprezintă chipul dascălului care își împarte timpul între obligațiile de la catedră, cele privind îndeplinirea unor importante funcții manageriale, ce-i revin de atâția ani în conducerea învățământului harghitean și pe linia societății civile românești, găsindu-și răgazul necesar cercetării interdisciplinare a satului natal Vidacut, în istorie și contemporanitate. Totul este făcut

cu modestie și echilibru, cu respect pentru adevăr și o nemăsurată iubire față de oameni, fără deosebire de etnia și confesiunea lor.

Prezentând atâtea informații inedite despre înaintașii săi, profesorul Constantin Costea nu a spus nimic despre propria-i persoană. O facem noi, în semn de mulțumire pentru truda sa ziditoare, și ca un modest omagiu adus unui coleg și prieten aflat în prima linie a prezerării și afirmării identității românești pe aceste frumoase meleaguri din arcul intracarpatic. S-a născut în 7 ianuarie 1947 în Vidacut, comuna Săcel, județul Harghita. Părinții săi, Constantin și Viorica Costea, au fost binecuvântați cu încă trei copii: Valeriu - profesor, Maria - învățătoare și Cornelia - tehnician. La rândul său, familia Constantin și Ana Costea (născută Ciobra), au două fete care continuă tradiția de dascăli, Elena și Ana-Viorica.

După absolvirea Institutului Pedagogic, a fost profesor de istorie la Școala Generală Nr.1 Bixad (Satu-Mare), iar apoi timp de 13 ani (1972-1985) profesor în comuna natală Săcel. Între timp a absolvit cursurile Facultății de Istorie, din cadrul Universității București (în anul 1979). Între anii 1985-1990 a fost inspector școlar pentru istorie la Inspectoratul Școlar Județean Harghita, iar după un an (1990-1991), când a fost director al Școlii Generale Nr.9 din Miercurea-Ciuc, a revenit la Inspectoratul Școlar Județean în funcția de inspector școlar general-adjunct, funcție pe care o îndeplinește și în prezent. Este vicepreședinte al Despărțământului Covasna-Harghita al ASTREI, membru în Consiliul de conducere al Asociației Cadrelor Didactice din Harghita, inițiatorul și organizatorul mai multor proiecte culturale și a unor simpozioane pe teme de istorie și pedagogie. Desfășoară o bogată activitate publicistică, fiind autorul a circa 30 de studii și articole

în publicații de specialitate și în presa locală, și a lucrărilor: *Ghidul directorului* - 1995, Miercurea-Ciuc și *Lupta pentru libertate și democrație în județul Harghita* - 1979, București.

Întocmit pe structura clasică a unei monografii, volumul profesorului Constantin Costea despre satul natal Vidacut reprezintă o contribuție valoroasă la istoria comunităților locale din județul Harghita. Parcurgerea unei însemnate bibliografii corelată cu efectuarea unor cercetări în arhivele locale și a celor referitoare la etnografia și folclorul din zona cercetată conferă cărții o autentică valoare documentară.

Apariția lucrării, apreciată de autor ca "*o primă încercare de prezentare a Vidacutului și a locuitorilor săi din totdeauna*" și considerată "*un început, care în mod sigur merită să fie continuat*", coincide în mod fericit cu începerea cercetărilor etno-arheologice întreprinse de către Muzeul Carpaților Răsăriteni, împreună cu Muzeul de Etnografie Brașov, Muzeul Satului București, cu sprijinul Ministerului Culturii și Cultelor, cercetări coordonate de dr. Valeriu Cavruc, împreună cu dr. Ligia Fulga, drd. Mihai Gorgoi și alți specialiști din instituțiile menționate. În buna tradiție a Școlii Sociologice a lui Dimitrie Gusti, fie ca toate aceste cercetări să contribuie nu numai la cunoașterea trecutului și prezentului uneia dintre cele mai vechi comunități din zonă, în care românii au locuit de secole împreună cu maghiarii, dar și la oferirea datelor necesare elaborării unor programe de dezvoltare socială locală, care să conducă la stoparea tendințelor de depopulare a localității și la revigorarea activităților economice, sociale și culturale, actualizate la comandamentele timpului de azi și la cele ale vremurilor viitoare.

Ioan Lăcătușu